

Z Dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 cent. Z pocztą: kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 c. w. a.

GAZETA LWOWSKA.

Insercyja w półkolumnie drukiem garmont, 7 centów od wiersza — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

Cześć urzędowa.

Na rzecz istniejącego we Lwowie gr. kat. seminaryum nauczycielskiego zobowiązały się następujące gminy powiatu manasterzyskiego dawać przez trzy lata po 1 zlr. w. a.: Korościatyn, Trościaniec, Dołhe, Baranów, Barysz, Jurkówka, Roszniów, Ładzkie, Wyczulki, Puźniki, Nowosiółka, Koneczaki stare, Krymidów, Zadarów, Huta stara, Lazarówka, Łuka, Jauharów, Jezierzany, Hacharów, Uście zielone, Manasterzyska, Międzygórze, Petryłów i Weleśniów.

Okazaną temi ofiarami gorliwość o podniesienie szkół ludowych podaje się z wyrazem uznania do wiadomości powszechnej.

Z c. k. Namiestnictwa.

Lwów, 4. lutego 1865.

Gmina *Wołkowce* w obwodzie Czortkowskim celem zaprowadzenia u siebie uregulowanej nauki szkolnej zobowiązała się po wieczne czasy istniejący budynek szkolny utrzymywać zawsze w dobrym stanie, posprawić porządki szkolne, mieć staranie o ochędość w szkole, na opał szkoły dawać 7 kóp okłotów na rok, i każdorazem nauczycielowi, który oraz ma pełnić służbę diaka płacić rocznie 120 zlr. w. a. w gotowiznie, i dodawać 60 mierzyczyta, jęczmienia i kukurudzy. Nadto wyznaczyła gmina na materiały pismienne 6 zlr. 50 c. w. a. rocznie, i znajdujący się przy szkole ogród pod nr. top. 50 rozległości 346 $\frac{1}{4}$ sążni kwadratowych zobowiązała się oddać każdorazem nauczycielowi z tym warunkiem, aby na części tego ogrodu była założona szkółka drzew owocowych. Nareszcie gr. k. proboszcz ks. Michał Soniewicki zobowiązał się na czas swego terażniejszego kapłańskiego urzędowania dawać po 4 zlr. w. a. rocznie dla polepszenia dotacyi nauczyciela.

Okazaną temi ofiarami gorliwość w celach pożytecznych dla ogółu podaje się z wyrazem uznania do wiadomości powszechnej.

Z c. k. Namiestnictwa.

Lwów, 1. lutego 1865.

Cześć nieurzędowa.

Lwów, 18. lutego.

Wiener-Abendpost z 16. b. m. donosi, że Jego Cesarzew. Mość Następca tronu Arcyksiążę *Rudolf* wyzdrowiał już zupełnie.

W obec najrozmaitszych wersyi, w których dzienniki puściły w obieg oświadczenie pana ministra spraw zagranicznych względem pewnych intryg w Kasselu, pisze *Wiener Abendpost*, że słowa nie dla publiczności przeznaczone powtórzono z lekkomyślną niedokładnością; a oraz zwraca uwagę, że hr. Mensdorff wyjaśnił swoje oświadczenie w ten sposób, że nie obwinał rządu pruskiego, lecz wspominał tylko, jak dalece elektorat heski przez swoje położenie polityczne narażony jest na rozmaite intrygi.

Ten sam dziennik z dnia następnego pisze: Znow się pokazało jak niedokładnie a częstokroć nawet zwodnicze są doniesienia o oświadczeniach ministrów w wydziałach izby deputowanych, które dziennikom służą za text do nowych komentarzy.

Pan minister spraw zewnętrznych — który nie bez słusznego powodu odmówił wszelkiej odpowiedzialności za artykuły dziennikarskie — nie dał ani jednym słowem powodu do mniemania, iż w skutek zmiany ministra zmienił się pogląd rządu austriackiego nad kwestyą rzymską.

Nordd. Allg. Ztg. otrzymała niektóre szczegóły o zgromadzeniu „notablów i naczelników stronnictw“, które dziedziczny Książę Augustenburgski zaprosił do siebie zeszłego piątku, ażeby się naradzić nad terażniejszym położeniem kraju. Zgromadzenie to składało się — jak słycać — z dwudziestu osób, między któremi znajdowali się profesor Behu z Kielu, burmistrz Jakobsen z Szlezewiku (w roku 1849 szlezwicko-holsztyński minister wojny); kupiec Reinicke z Altony (wiceprezydent holsztyńskiego zgromadzenia stanów), inspektor Rave i proboszcz Sersman z Itzehoe p. Ahlefeldt, przeor klasztoru z Uetersen, Wiggers z Rendsburga i hr. Rautzan z Raasdorf. Baron Bülow-Bothkamp i hr. Ludwik Reventlow otrzymali również zaproszenia, ale nie przybyli. Z obecnych mieli tylko p. Rave i p. Wiggers oświadczyć się za przyłączeniem do Prus. Blizsze szczegóły tej konferencji, która zapewne była poufną tylko, nie są jeszcze znane.

Wybory do komisji wojskowej w pruskiej izbie deputowanych wypadły zupełnie w duchu opozycyi, a gazeta wrocławska otrzymała w tym względzie następujący telegram z Berlina: „Wybory do komisji wojskowej oznaczają po prostu odrzucenie projektu ustawy wojskowej; komisya nie zajmie się ani poprawieniem ani też przerobieniem jego. Natomiast będzie uchwalona rezolucya, która w ogólnych wyrazach postawi zniesienie czasu służby i utrzymanie landwery jako warunki przyzwolenia reorganizacyi.“

Mowa od tronu Cesarza Francuzów będzie przez dłuższy czas głównym przedmiotem dyskusyi dziennikarskiej. Zdania, które spotykamy w ostatnich dziennikach wiedeńskich, są jeszcze w ogóle urywkowe i ograniczają się na przedstawianiu ogólnego wrażenia tego ważnego dokumentu; we wszystkich jednak przeważa to zdanie, że szczególnie podniesione są w tej mowie pokojowe zadania Francyi.

Monitor wieczorny przynosi następujące oznajmienie: Rządy *Francyi, Anglii i Rosyi* porozumiawszy się między sobą zgodziły się na wniosek rządu greckiego na to, ażeby na teraz wypłata sum, które dłużny jest rząd grecki z pożyczki z r. 1839 za lata 1861, 1862 i 1863, została odroczone, zastrzegając sobie jednak swoje prawa względem reklamowania wypłaty tych sum na przyszłość. Robiąc tę koncesyę obstają trzy dwory przytem, ażeby rząd grecki wskazał pewną gałąź dochodów swoich, która ma być wyłącznie użyta na spłacenie zawarowanej traktatem rocznej raty.

Telegram z Turynu przez Paryż do Wiednia przesłany rozgłosił wiadomość, iż w Padwie z powodu demonstracyi przeciwko profesorowi Lazzaretti 80 akademików uwięziono a 200 z wszechnicy wydalono. Wiadomość ta jest mylna. Według doniesienia *Jener Kor. austr.* uwięziono w Padwie tylko 14 akademików i 3 wyrobników i to nie z powodu jakiejś demonstracyi, lecz dla tego, iż z papierów kompromitujących, które u nich znaleziono i z zeznań niektórych wykazało się, iż akademików i wyrobników zawerbowano w celu, ażeby przy ruchu nastąpić mogącym z nim się złączyli, a nawet na jego czele stanęli. O ile się z położenia rzeczy wykazuje, werbunek ten nie nabrał jeszcze wielkich rozmiarów i dzięki czujności władzy w samym zawiązku stłumiony został. Tym zaś sposobem ochroniono uwiedzionych uczestników zamierzonej burdy od losu daleko jeszcze przykrzejszego, jakiby ich przy niewątpliwem stłumieniu burdy spotkać musiał.

Przy *śledztwie*, przedsiębranem w Turynie z powodu wypadków przed odjazdem Króla do Florencyi znaleziono u pana *Decardenas* piszczałkę i kilka odcisków protestacyi przeciw rządowi. *Decardenas* chciał rzecz tę obrócić w śmieszność; sądzą jednakże, że będzie ukarany dla przykładu, a ponieważ idzie tu o obrazę osoby królewskiej, tedy może nastąpić kara więzienia na pięć lat. — Dnia 12go b. m. ukończył się w Turynie przed sądem policyi poprawczej *proces przeciwko uczestnikom ostatniej demonstaacyi*. Jako okoliczność charakteryzująca tutejsze usposobienie zasługuje na wzmiankę, że ani jeden z tutejszych obywateli miejskich nie znajdował się pomiędzy świadkami oskarżającymi, którzy składali się wyłącznie z policyantów. Obżalowani są to w ogóle robotnicy, których wyrok za „bunt i opór stawiony organom władzy bezpieczeństwa“ opiewa na dwa do ośmiu miesięcy aresztu.

Ludzie, którzy z byłym tryumwirem rzymskim zostają w stosunku znajomości utrzymują, że *Mazzini* opuścił swoje schronienie w Londynie i zbliżył się do granic włoskich a może nawet znajduje się już w kraju. W ogóle utrzymują, że *Mazzini* od czasu konwencyi wrzesniowej i tutejszych wypadków nadzwyczajnie jest czynnym. Jego stronnicy w Bellinzono, Lugano i Mogadino mieli otrzymać liczne pisma rewolucyjne do rozszerzania we Włoszech, gdzie policya wprawdzie bardzo jest czujna, ale często daje się oszukiwać chytrymi czerwonymi roznosicielami. Ostatni list *Mazzini* do dziennika genueńskiego *Dovere* miał być naznaczony stemplem pocztowym z „Genewy“, gdzie jak wiadomo, liczy ów agitator wielu przyjaciół.

Patrie donosi według prywatnej depeszy z Aspenval z dnia 18. stycznia, iż pokój między Hiszpanią a Peru zawarty już został. Pokój podpisano na pokładzie statku wojennego francuzkiego „*Miasto Madryt*“ pod wyspami Chinchas. Rząd peruwiański zapłacić ma pewną sumę, dotąd jeszcze nie znaną, nie w gotowiznie lecz w gwanie, które rząd hiszpański zebrać i uprowadzić może.

Lwów, 17. lutego. Czytając mowę tronową Cesarza Napoleona przy otwarciu obecnej kadencyi posiedzeń ciała prawodawczego w dniu 15. b. m., nasuwa się mimowolnie na myśl poprzednia mowa jego przy podobnej sposobności z dnia 5. listopada 1863 roku. Jest między dwiema temi cesarskimi mowami uderzająca różnica, tak co do tonu ich jak i co do treści. Kiedy słowa cesarskie w dniu 5. listopada wyrzeczone, wielkiej były wagi i wielkiego znaczenia, wiele wypowiedziały i więcej jeszcze zapowiadały, wiele obaw z jednej strony wywołały a z drugiej wiele nadziei wznieciły, przeciwnie to co Cesarz Napoleon w dniu 15go lutego powiedział zupełnie jest zaspokajającym, prawie tak jak mowa tronowa Królowej Wiktoryi przy otwarciu parlamentu angielskiego. Cesarz Napoleon potracił tylko pobieżnie o kongresie, w którym jedyne zbawienie dla Europy upatrywał,

o innych zaś sprawach, które w dniu 5. listopada 1863 roku tak żywo poruszył, w dniu 15. lutego 1865 roku nie wcale nie wspominał. Po skonstatowaniu neutralności francuzkiej w zatargach duńsko-niemieckich, mowa cesarska rozwodzi się szeroko nad konwencją wrześniową i jej znaczeniem, nie jednak nie wypowiada coby już dawniej półurzędowe dzienniki francuzkie do przesyłu nie były głosiły, a o czym już nawet i zapomniano. Te same to zdania o ustaleniu tak zwanego Królestwa włoskiego, o pogodzeniu się Włoch z katolicyzmem, o zagwarantowaniu terytorium papieżkiego przez umowę między Włochami a Francją zawartą, o obowiązku Włoch bronięcia terytorium papieżkiego a raczej tych jego szczątków, które dotąd jeszcze drapieżnie nie zagarnęły. Kilkomiesięczny przeciąg czasu, który od zawarcia konwencji wrześniowej upłynął, nie dowiódł jednak ażeby cele jej dopięte być mogły. Bo konwencja nie tylko marzonej jedności Włoch nie ustaliła, ale i owszem rzuciła nową kość niezgody, bo nawet lud piemoncki o który się dotąd cała potęga rewolucyjna we Włoszech głównie opierała, sam przeciwko konwencji wystąpił, jak to wypadki w Turynie jawnie dowiodły. Nie są ze zaś czystą ironią słowa o pojednaniu się Włoch a raczej rewolucji we Włoszech z Rzymem, jak gdyby możliwe było pojednanie między drapieżnym zaborcą a niewinną jego ofiarą, zwłaszcza jeżeli ofiarą tą jest kościół, który dziedziny swej dla żadnych celów świeckich wyrzec się nie może. Nie jest ze ironią owe zagwarantowanie szczątków państwa papieżkiego umową, do której tak zwane królestwo włoskie wpływało, które każdą umowę prawie w samej chwili zawarcia już pogwałciło i same z gwałtu i przemocy powstało? A cóż powiedzieć o owym obowiązku na Włochy włożonym, bronięcia granic państwa rzymskiego, które w niedawnym czasie tak srogo naruszyły? O tem zaś co właściwe jądro kwestyi rzymskiej i świeckiej władzy Papieża stanowi, mowa tronowa wcale nie wspominała. Każdy bowiem chętnie uwierzy, że rewolucyjny rząd włoski nie uderzy regularnem swem wojskiem na słabe państwo papieżkie, lecz tego wcale nie trzeba do zwalania prawej władzy w sąsiednim kraju, w którym rewolucja pojęcia sprawiedliwości i prawości od dawna już podkopała. Wystarczy ku temu osławiony komitet tak zwany narodowy rzymski, z Turynu już od dawna podsycany i wspierany, dawniej z Turynu a dziś może z Florencji instrukcje odbierający. Ciągłem podbechtywaniem ludu rzymskiego przy pomocy rewolucyjnych awanturników, którzy ze wszystkich stron półwyspu zlatywać się będą, potrafi on wywołać zaburzenia, które słabe siły wojskowe rządu papieżkiego stłumić może nie zdołają. Cóż więc wtenczas się stanie? Czy wojska francuzkie znów do Rzymu powrócą, lub Rzym na pastwę rewolucji oddadzą? Jeżeli powróciłyby miały, to raczej im wypadło Rzymu wcale nie opuszczać, bo przypadek zaburzeń po opróżnieniu wiecznego miasta przez wojska francuzkie tak łatwy jest do przewidzenia, jak łatwo przewidzieć było można porażkę, jaką Francja w roku 1863 na polu dyplomatycznym poniosła. Tak więc cały ten obowiązek na Włochy włożony, bronięcia granic terytorium papieżkiego, jest raczej wybiegiem dla przeszkodzenia innym mocarstwom niesienia stolicy rzymskiej skuteczniejszej pomocy.

Jeden z dzienników wiedeńskich *Presse* zamieścił niedawno korespondencję z Paryża głoszącą, że Cesarz Napoleon od półtora roku bardzo na umyśle podupadł, że unika widocznie wszelkich znaczących i stanowczych kroków, że myśli jedynie o ustaleniu swej dynastji, która w przyszłości zagrożona być może żywymi sympatjami, które się w armii dla Orleanidów odezwać miały. Nam się raczej wydaje, że Cesarz Napoleon, w podeszłym już będąc wieku, stał się tylko ostrożniejszym i spostrzegł, że dążenia jego do pozyskania stałej przewagi w Europie przeprowadzić się nie dadzą. Dla tego to zwrócił się teraz ku sprawom wewnętrznym, dragnąc pozyskać dla siebie mieszczanństwo, zapewniając Francji rozwój stateczny na polu materyjalnej zamożności. Trudno zaiste przewidzieć, jakie losy dynastji napoleońskiej w przyszłości spotkać mogą, trudniej zaś jeszcze przypuścić, ażeby w armii francuzkiej sympatye orleańskie odzywać się miały. Umiarkowane i pokojowe rządy Ludwika Filipa były wojsku zawsze antipatyczne, trudno bowiem o zrobienie świetnej wojskowej kariery pod rządem, który pokój nad wszystko przekładał i na przewadze mieszczanstwa przyszłość swoją opierał. Rok zresztą 1848 jawnie dowiódł, jak mało dynastja orleańska na wojsko liczyć mogła, a dotąd nic takiego nie zaszło, coby synom i wnukom Ludwika Filipa sympatye armii francuzkiej zjednać mogło. Ze ustalenie swej dynastji główną myślą Cesarza Napoleona być musi, to z samej natury rzeczy wypada; skupienie około siebie członków rodziny cesarskiej, przypuszczenie do większego wpływu księcia Napoleona, który dotąd trzymał się na uboczu i w wielu punktach innego był zdania, widocznem jest tego dowodem. Trudno jednak uwierzyć, ażeby Cesarstwu orleańskie sympatye armii zagrażać miały; nam się wydaje, iż raczej przydłuższa jej bezczynność dla Cesarza i jego dynastji niebezpieczną być może. Ztąd pochodzi owa nieufność w szeregach dziś może pokojowe usposobienie Cesarza Francuzów, trudno bowiem nie widzieć, że dynastja, która z wojska powstała i na wojsku się głównie opiera, godła stałego pokoju na sztandarze swym wywiesić nie może.

Monarchia Austriacka.

Wiedeń, 16. lutego. (*Nowiny dworu.* — *Wiadomości bieżące.*) Jego ces. Mość będzie dziś przyjmował na audyencji

kardynała prymasa Węgier Scitowskiego. — Wczoraj był obiad u Najjaśniejszego Pana na który było zaproszonych kilku członków ciała dyplomatycznego. W ostatni wtorek będzie dany bal u dworu.

Cesarzowa Karolina Augusta ofiarowała 4000 zł. na restaurację kościoła koronacyjnego w Pressburgu.

Namiestnik Węgier hr. Pallfy wskutek zmienionego postanowienia wyjechał do Pesztu przedwczoraj wieczorem. — Jutro będzie wieczór recepcyjny u pana ministra spraw zagranicznych fml. hrabiego Mensdorffa; dziś jest obiad dyplomatyczny u posła francuskiego księcia Grammont.

(*Odpowiedź Jego ces. Mości na adres deputacji tryestyńskiej.*) Do deputacji tryestyńskiej, która przedwczoraj miała zaszczyt przedłożyć adres Jego ces. Mości, raczył Najjaśniejszy Pan mieć następującą przemowę w języku włoskim:

„Przyjmuję z przyjemnością adres wierności i przywiązania, który mi Moi panowie wręczacie i uważam go nie tylko jako wyraz sposobu myślenia pojedynczych osób lecz jako szczerą i lojalną demonstrację Mego miasta Tryestu i jego obwodu.

Zresztą dziękuję Wam panowie za ten objaw przywiązania, i zapewniam Was, że później równie jak dawniej los Waszej ojczyzny będzie mi leżał na sercu, pochlebając sobie, że rezultat najbliższych wyborów do nowej reprezentacji miejskiej i sposób myślenia, który okaże nowa rada miejska, przekonają Mię, że Tryest słusznie „najwierniejszym nazywano.“

Francja.

Paryż, 15. lutego. (*Mowa od tronu.*) Przy otwarciu ciała prawodawczego w dniu dzisiejszym Cesarz miał mowę następującą: Mości panowie senatorowie, mości panowie deputowani!

W czasie waszego ostatniego zebrania spodziewałem się ujrzeć trudności zagrażające spokojowi Europy usunięte przez kongres; inaczej się stało.

Załuję tego, bo miecz częstokroć przecina kwestye nie rozwiązuje ich, a jedyną podstawą trwałego pokoju jest zaspokojenie prawdziwych interesów ludów przez zgodę monarchów.

Wobec sporu, który powstał na wybrzeżach morza bałtyckiego rząd mój wiedzony współczuciem dla Danii i dobrą chęcią dla Niemiec, zachował najściślejszą neutralność.

Powołany objawić swoje zdanie na konferencji ograniczył się na popieraniu zasady narodowości i prawa ludności aby względem swego losu była zapytana.

Nasza mowa stosownie do oględnej postawy, którą zamierzamy zachować była w obec obudwu stron umiarkowana i przyjazna.

Na południu Europy miała stanowczo wywiązać się akcja Francji. Chciałem umożliwić rozwiązanie trudnego zadania.

Konwencja z 15. września, wolna od namiętnych wykładów daje dwie wielkie zasady, poświęcenia to jest wzmocnienia nowego Królestwa włoskiego i niezawisłości stolicy S.

Stan prowizoryczny i niepewny, który wzniecił tyle niespokojności zaczyna zniknąć.

Nie są to już rozrzucone członki włoskiej ojczyzny usiłujące zespolić się słabymi węzłami z małym u stóp Alp położonem państwem, jest to wielki kraj, który wznosząc się po nad miejscowe przesady i pogardzając nierozważnem podburzaniem śmiało przenosi swoją stolicę w serce półwyspu i położoną wśród Apenin czyni oraz niezdobytą cytadelą.

Mocą tego aktu patryotycznego konstytuują się Włochy ostatecznie i jedną się jednocześnie ze światem katolickim; zobowiązują się szanować niepodległość stolicy świętej, bronić granic państwa rzymskiego i podwalają nam przez to odwołać nasze wojska.

Terytorium papieżkie w skuteczny sposób zagwarantowane znajduje się pod opieką traktatu, który uroczystie wiąże obadwa rządy. Konwencja nie jest więc bronią wojny lecz dziełem pokoju i pojednania.

W Meksyku wzmacnia się nowy tron, kraj uspokaja się, jego niezmierne zasoby pomocnicze są na drodze rozwoju, zczęśliwy to skutek waleczności naszych żołnierzy, zdrowego zmysłu ludności meksykańskiej, inteligencji i energii jej Monarchy.

W Japonii marynarka nasza wspólnie z angielską, holenderską i północno-amerykańską dała dowód, co może i co umie zdziałać.

W Afryce nagłe powstanie naruszyło bezpieczeństwo naszych posiadłości, i okazało, w jak wielkiej niekto pokolenia są niewiadomości tak co do naszej potęgi, jak co do naszych zyczących zamiarów.

W chwili, gdy Francja wiedziona duchem wspaniałomyślnej sprawiedliwości, zapewniała ludności arabskiej własność ziemi, w chwili, gdy przez kroki liberalne chcieliśmy przekonać ten lud podburzony, że dalecy od chęci ujarznienia go chcielibyśmy podnieść go do dobrodziejstw cywilizacji, w tej chwili sąsiedni Arabowie pobudzeni fanatyzmem religijnym podnieśli sztandar buntu.

Pomimo miejscowych trudności i ostrości pory armia nasza rozumnie prowadzona wkrótce wzięła przewagę nad powstaniem, a po walce nie przycmiło zwycięstwa żadne krwawe ujarznienie, żadna niepożyteczna surowość.

Gorliwość doświadczonego dowódcy przewodniczącego w Algierze, przywrócona jedność w dowództwie, skonstatowanie wspaniałomyślnych zamiarów Francji, wszystko to, jak się spodziewam, zapobiegnie powrotowi podobnych nieporządków.

W taki sposób wszystkie nasze ekspedycje są prawie ukończone. Nasze wojska lądowe opuściły Chiny, i nasza marynarka wystarcza do utrzymania naszych kolonii w Kochinchinie; nasza armia afrykańska będzie zredukowana, a meksykańska powraca już do Francji; załoga rzymska powróci wkrótce, a zamykając świątynię wojny, z dumą będziemy mogli napisać na nowym łuku tryumfalnym: „Stawie armii francuskiej za zwycięstwa w Europie, Azji, Afryce i Ameryce.“

Oddajmy się bez troski pracom pokoju. Czas między jedną kadencją a drugą będzie obrócony na wyszukanie środków pomnożenia moralnej i materialnej pomyślności kraju, a każda pożyteczna i prawdziwa idea będzie pewnie przeze mnie podjęta, a przez Was przyjęta.

Rozważmy więc wspólnie środki właściwe do podniesienia pomyślności państwa.

Religia i oświata publiczna są ciągle przedmiotami stałego mego zajęcia.

Wszystkie wyznania używają równej wolności. Duchowieństwo katolickie wywiera po za urząd swój wpływ prawem określony; w moc prawa o oświacie publicznej przyczynia się do wychowania młodzieży, według prawa wyborczego może zajmować miejsce w publicznych ciałach państwa, według konstytucji zasiada w senacie.

Lecz im bardziej go otaczamy powagą i czcią, tem mocniej liczymy na to, iż kardynalne ustawy państwa szanować będzie.

Obowiązkiem moim jest przestrzegać całości władzy cywilnej, której od Ludwika świętego nie zrzekł się nigdy żaden monarcha francuski.

Rozwój oświaty publicznej zasługuje na staranie wasze. W kraju powszechnego głosowania każdy obywatel powinien umieć czytać i pisać.

Przedłożony wam będzie projekt do prawa dla coraz mocniejszego rozkrzewienia nauk początkowych.

Staram się w każdym roku o usunięcie przeszkód, które od tak dawnego czasu tamowały rozwój indywidualnej inicjatywy we Francji. Przez prawo o koalicjach w przeszłym roku zawołowane, nauczyli się tak ci co pracują, jak i ci co pracować każą zagadzać spory swoje między sobą bez interwencji rządu, która nie jest w stanie uregulować często zmieniające się stosunki między podażą a popytem.

Dzisiaj nowe projekta dążyć będą do nadania stowarzyszeniom handlowym większej wolności, i do ulżenia odpowiedzialności administracyjnej i tak zawsze złudnej.

Staralem się o usunięcie przeszkód tamujących założenie towarzystw przeznaczonych do ulepszenia stosunków klasy pracującej. Dozwalając założenie towarzystw, bez zrzeczenia się jedna z gwarancji dla bezpieczeństwa publicznego ułatwiam, zrobienie pożądanego doświadczenia.

Rada stanu zbadała starannie projekt do prawa dążący do nadania większych atrybucji radom municypalnym i jeneralnym.

Gminy i departamenta będą tym sposobem powołane do traktowania same własnych spraw swoich, które na miejscu samem są decydowane, spieszej załatwione będą.

Reforma ta uzupełni ogół środków dążących do uproszczenia lub zniesienia drobiazgowych przepisów, które niepotrzebnie wikłają koła administracyjne.

Wolność handlowa rozpoczęta traktatem handlowym z Anglią, rozciągnięta dziś została do stosunków naszych z Niemcami, ze Szwajcaryą i z połączonym Królestwem szwedzko-norweskim. Te same zasady zastosowane być mają do przemysłu żeglugi morskiej. Pracują nad projektem do prawa dążącym do wywołania na morzu konkurencji, która jedynie postęp wzbudzić może.

W końcu spieszne ukończenie naszych dróg żelaznych, kanałów naszych i gościńców będzie koniecznym dopełnieniem rozpoczętych ulepszeń.

Wypełnimy w tym roku część naszego zadania wywołując specjalnie przedsiębiorstwa i dopomagając robotom publicznym resursami państwa bez narazenia na szwank dobrego zagospodarowania naszych finansów i bez uciekania się do kredytu.

Ułatwienie obrotów wewnętrznych i zewnętrznych, ożywia zamianę, podnieca przemysł i usuwa zbyt ubytek lub nadmiar produkcji, którego skutki szkodzą konsumentowi i producentowi.

Im czynniejszą będzie handlowa nasza marynarka, im łatwiejsze będą przesłanki, tem mniej uczuć się dadzą owe nagłe zmiany w cenie najpotrzebniejszych artykułów życia. Tym sposobem będziemy mogli usunąć złe stosunki, w których się obecnie rolnictwo po części znajduje.

Niektórzy przypisują chwilowe to cierpienie zniesieniu zmiennej skali; zapominają, iż w roku 1851 jak skala ta jeszcze była obowiązująca, ceny zboża jeszcze niżej spadły, i że nawet w tym roku wywóz zboża o wiele jest znaczniejszy niż przywóz.

I owszem — dzięki liberalnemu prawodawstwu i dzięki impulsowi danemu wszystkim elementom bogactwa narodowego — handel nasz zagraniczny, który w roku 1851 wynosił 2 miliardy 614 milionów franków, wynosi dziś ogromną sumę przeszło siedm miliardów.

W innym kierunku złożone wam będą projekta do praw mających na celu pomnożenie gwarancji wolności osobistej.

Pierwszy projekt upowaznia do pozostawienia na wolnej drodze w sprawach karnych za kaucją lub bez kaucyi. Projekt ten złagodzi ostrość więzienia przed wyrokiem. Drugi projekt znosi

przymus osobisty w sprawach cywilnych i handlowych, jest to innowacja, która przecież jest zarazem przywróceniem dość dawnej zasady.

Począwszy od pierwszych wieków Rzymu uznano zawsze, iż za dług tylko majątek nie zaś osoba dłużnika odpowiadać ma; postępujemy więc dalej po tej samej drodze.

Zyjemy na zewnątrz w pokoju ze wszystkimi mocarstwami i podnosimy głos Francji jedynie w sprawie prawa i sprawiedliwości; wewnątrz kraju stoimy przy obronie idei religijnych, nie osłabiając jednak praw władzy cywilnej.

Rozszerzamy oświatę we wszystkich klasach społeczeństwa, uproszczamy przedziwny nasz system administracyjny, bez niszczenia go; dajmy życie niepodległe departamentom i gminom, wzbudzamy indywidualną inicjatywę i ducha asocjacji, w końcu podnośmy duszę i wzmacniamy ciało narodu.

Lecz chociaż będziemy gorliwie rozkrzewiać reformy, to jednak mocno stać będziemy przy podstawach naszej konstytucyi.

Opieramy się przesadnym usiłowaniom tych co wywołują zmiany jedynie w celu podkopania tego, cośmy ugruntowali.

Utopia jest tem dla dobra czem złudzenie dla prawdy i postęp nie jest wcale wprowadzeniem w życie teorii mniej lub więcej przemyślnej, lecz zastosowaniem rezultatów doświadczenia, które czas uświęcił a opinia publiczna przyjęła.

Kronika.

(Handel Rosyi.) Według gazety „Birżewija Wiedomości“ ruch handlu przywozowego i wywozowego Rosyi, w ciągu ubiegłego roku 1864, był następujący: Główniejsze towary przywozowe były następujące: cukier nierafinowany i miarki 1,502.878 pudów; herbata 75,363 pud.; kawa 208.186 pudów, tytuń 46.277 pud.; wino w oxeftach 211.809 pud.; wino w butelkach 497.882 but.; oliwa palmowa 555.833 pud.; farby 567.851 pudów; żelazo surowe niewyrobione 1,074.215 pud.; żelazo lane niewyrobione 832.671 pud.; bawełna surowa 676.795 pud.; przędza bawełniana 48.051 pud.; przędza wełniana 37.784 pud.; wartość tych towarów 91,340.137 rs. wynosiła.

Z towarów wywozowych były głównejsze następujące: Konopie 1,624.022 pudów, len 975.158 pudów, potaż 662.510 pudów, łój 1,532.008 pud., skóry surowe 21.560 pud., skóry wyrobione 12,462 pud., żelazo 290.943 pud., miedź 38.658 pud., szeczcina 73.958 pud., wyroby powroźnicze 306.083 pud.; płótno 48.621 sztuk, zboża 1,204.773 czet. Wartość towarów wywozowych wynosiła 45,753.900 rs.

Złoto i srebro przywiezione do Rosyi wynosiło 901.450 rs., wywieziono zaś za 7,905.725 rs., wpływy celne wynosiły 12,675.770 rs.

(Zjawisko meteorologiczne.) W niedzielę, dnia 15. stycznia r. b., od godziny 3ej do 4ej z południa, w Kronsztadzie widziano jedno z rzadkich optycznych zjawisk atmosferycznych, znanych meteorologii pod grecką nazwą „Halos“. Nie zauważyliśmy jak długo trwało to zjawisko i nie wymierziliśmy kątów, ale było ono zbyt jasne i charakterystyczne, ażeby można było mylić się lub powątpiewać o istocie jego. Halos, widziany w Kronsztadzie, należał do bardzo wyraźnych: widziano bowiem dwa świetne słońca po obu bokach prawdziwego słońca. Poboczne te słońca znajdowały się na jednej linii z prawdziwym słońcem, równoległej do horyzontu. Blask około prawdziwego słońca był żółto-zielonawy, a u bocznych słońc jasno czerwony. Od obu bocznych słońc na obie strony od prawdziwego słońca ku przestrzeni ciągnęły się smugi białego światła nakształt warkoczy wielkich komet. Słowem, zjawisko w Kronsztadzie zupełnie podobne było do halosu, obserwowanego w Pitea, w Szwecyi, 4. października 1839 roku, i wyobrażonego na czele pięknego dzieła profesora Kempe (Cours complet de météorologie), przełożonego na język francuski przez Mastins'a i wydanego w Paryżu w roku 1843. Kronsztadzki halos nie miał tylko kręgów tęczy, jakie wieńczyły wspaniałe zjawisko w Pitea. Szkoda żeśmy nie zauważyli przeciągu trwania tego fenomenu; możemy tylko podać, że takowy miał miejsce przy schyłku pogodnego i mroźnego dnia, przy 14 lub 15 stopniach zimna podług Reaumur'a; barometr wówczas pokazywał 30,32.“

Gospodarstwo, przemysł i handel.

Bank anglo-austryacki rozdzieli między akcjonaryuszów dywidendę po 8½% od wpłaconego kapitału za rok 1864 przyczem stracone już są znaczne wydatki na pierwsze urządzenie. Zastrzeżone jest w tem przyzwolenie jeneralnego zgromadzenia akcjonaryuszów. Wielu akcjonaryuszów, mianowicie angielskich, mają być przeciwni strąceniu na raz jeden kosztów pierwszego urządzenia i mają mieć zamiar proponowania rozkładu na lat kilka, jak w innych podobnych zakładach. Towarzystwo kredytowe ziemskie rozdzieliło koszta te według statutów na lat 15. Jeżeli podobna repartycja większość zdań za sobą mieć będzie, to dywidenda znacznie się jeszcze podniesie. Jeneralne zgromadzenie akcjonaryuszów, które według statutów dopiero w miesiącu maju zebrać się miało, zwołane być ma wcześniej a mianowicie zaraz po zamknięciu rachunków rocznych, podobno już w marcu.

Ostatnia poczta.

Paryż, 16. lutego. Monitor donosi: Wczoraj został podpisany traktat handlowy ze Szwecyą. — La France utrzymuje, że kurya rzymska nie pochwaliła postępowania nuncjusza, i że krok uczyniony przez nuncjusza, o którym wspomina Monitor, nastąpił skutkiem instrukcji otrzymanej od rządu papieżkiego.

Berlin, 16. lutego. Koresp. Zeidlera pisze: „Propozycje ministrów co do żądań Prus względem stosunku Księstw do Prus mają być najprzód oddane pod obradę całego ministerstwa a potem przedłożone do potwierdzenia Królowi. Ponieważ uwzględnienie życzeń ludności jest zasadą pruskiego rządu, tedy łatwo być może, że notable z Księstw zaproszeni będą do obrad nad tą kwestyą. — Kreuz Ztg. donosi, że dziś w południe była rada ministeryalna, a przedmiotem narad miała być sprawa szlezwicko-holsztyńska.

Nowy Jork, 4. lutego. Lincoln i Seward powrócili po czterogodzinnej konferencji z komisarzami stanów południowych na statku parowym pod Hamptonroads dziś z rana do Washingtonu. Układy rozchwiała się. Komisarze stanów południowych powrócili do Richmondu.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 17. lutego.

Hotel George: PP. Mysłowski A., z Zubrzca. — Mniszek W., z Ostrowa. Hotel Langa: Hr. Romerskirch Fr. c. k. porucz., z Tarnowa. Hotel Krakowski: Bażykowski M., z Laszek. — Skarzyński W., z Sambora. — Padlewski S., z Perepelnik.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 17. lutego.

PP.: Hr. Dzieduszycki Miecz., do Korniowa. — Derza J., do Krowicy. — Łodyński H., do Milatyna. — Łodyński S., do Nahorzec.

TEATR.

Dziś teatr niemiecki: „Tannhäuser oder Der Sänger-kampf auf der Wartburg“, wielka opera romantyczna w 3 aktach na dochód spiewaka opery pana Fryderyka Krecy. Występ gościnny pani Peschka Leutner.

Jutro teatr polski: „Przybłęda“, obrazek dramatyczny z życia ludu ruskiego ze spiewami, oryginalnie w 2 aktach napisany przez Władysława Łozińskiego, muzyka układu Stanisława Dunieckiego. Poprzedzi „Wdówka“, obrazek z życia codziennego w 1 akcie z francuskiego, tłumaczył J. Jasiński.

W poniedziałek na korzyść tutejszego zakładu ubogich przedstawią amatorowie: „Karpaccy górale“, dramat w 3 aktach przez J. Korzeniowskiego. Przed rozpoczęciem sztuki odegra Pani Lesser wielki koncert k. M. Webera z towarzyszeniem orkiestry,

a po skończeniu sztuki panna A. Gall odpiewa arję z opery „Prorok“ z towarzyszeniem fortepianu. Na zakończenie obraz z żywych osób: Apoteoza Sobieskiego.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 17. lutego 1865.

Table with 6 columns: Pora, Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum., Stopień ciepła według Reaum., Stan powietrza według wilgotnego, Kierunek i siła wiatru, Stan atmosfery. Rows for 7. god. zrana, 2. god. po poł., 10. god. wiecz.

Kurs Lwowski.

Dnia 17. lutego.

Table with 4 columns: gotówka (zl., c.), towarem (zl., c.). Items include Dukat holenderski, Dukat cesarski, Półnaperyał zł. rosyjski, Rubel srebrny rosyjski, Papierowy rosyjski, Talar pruski, Polski kurant i pięciozłotówka, Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł., m. k. za 100 zł., Galicyjskie obligacje indemnizacyjne, Pożyczka narodowa, Akcyje gal. kol. żelaz. Karola Ludwika.

Telegrafowany kurs wiedeński.

Dnia 17. lutego.

Table with 3 columns: zlr., kr. Items include 5% Metaliki, 5% pożyczka narodowa, Losy z 1860 roku, Akcyje banku wiedeńskiego, Londyn, 10 funtów szterlingów, Srebro, Dukat pojedynczy.

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 15. lutego.

1. Dług publiczny. (Za 100 zł.)

Table with 3 columns: A. Państwa, pien., towar. Items include W austr. wal. po 5%, zwrotny po 5%, 7. pożyczki narod. z proc., Pożyczka w srebrze z 1864 roku, Metaliki z proc. od maja do listopada, etc.

Przez. do wyl. z r. 1839

Table with 3 columns: Wyl. z r. 1839, 1854, 1860, 1860, 1864 (z premią), Renty Como, Wył. obl. dawn. długu państ., Przech. do los. obl. daw. długu państ. z proc. w kraju, etc.

B. Krajów koronnych.

Table with 3 columns: Obligacje indenn. po 5% za 100 zł. Items include Niższej Austrii, Wyż. Aust., Saleburg, Czech, Morawii, Śląska, Styryi, Tyrolu.

Table with 3 columns: Kar., Krainy i Wyb., Węgier, Banatu Tem., Kroacyi i Sławonii, Galicyi, Siedmiogrodu, Bukowina.

Table with 3 columns: Z klauzula wylos. w r. 1867, Banat Temesz., Lomb. wen. pożycz. z r. 1859.

Table with 3 columns: Dług Tyrolu, Dług Salzburga, Dług Krainy.

2. Stan oblig. domestykaln.

Table with 3 columns: Po 3% za 100 zł., 2 1/2%, 2 1/4%, 2%, 1 3/4%.

3. Akcyje. (Za sztukę.)

Table with 3 columns: Banku narodowego, Inst. kred. dla handlu po 200 zł. w. a., Niż.-austr. tow. eskomt., Banku anglo-austriackiego, Półn. kol. po 1000 zł. m. k., Tow. kolei żel. państwa po 200 zł. m. k., Połud. kolei państw. lomb. wen. i central.-włoskiej, Kol. Ces. Elżbiety, Kol. Kar. Lud., Lwowski-czerniow. kolej, Uprzyw. czeska kolej, Połud.-póln.-niem. kolei, Kolei Cisy, Kol. Preszb. Tyryn. l. emis.

4. Listy zastawne. (za 100 zł.)

Table with 3 columns: Banku narod. w m. k., Banku narod. w m. k. (na 12 m. 5%), Gal. Tow. kred. w w. a., Węgier. Towar. ziemskie.

5. Obligacje z prawem pierwszeństwa.

Table with 3 columns: Kolej Elżbiety, detto detto w srebr. upr. za 100 zł. w. a., Emis. z r. 1862 za 100 zł. wal. aust., Tow. austr. kol. państwa po 500 fr., Kol. Lomb. wen. po 500 fr., Kol. półn. po 100 zł. m. k., Kol. półn. po 100 zł. w. a., Kol. Głogn. po 100 zł. m. k., Uprzyw. czeska kol. zach. po 500 zł. w. a., Połud. półn. kolej kom. po 5% za 100 zł., Kolej gal. Karola Ludwika po 300 zł. w. a., Kolej gal. Karola Ludwika po 5% za 100 zł.

6. Losy. (za sztukę.)

Table with 3 columns: Inst. kred. dla handlu po 100 zł. w. a., Tow. żeg. par. na Dun. po 100 zł. m. k., Poż. Trye. po 100 zł. m. k., Pożycz. miasta Budy po 40 zł. w. a., Esterhazego po 40 zł. m. k., Salma, Palfiego, Clarego, St. Genois, Windischgrätz, Waldsteina, Keglevicha, Fundacya szpif. Arcyksięcia Rudolfa.

Weksle. (Na 3 miesiące.)

Table with 3 columns: Amsterdam za 100 zł. hol., Augsburg za 100 zł. w. p. n., Berlin za 100 tal., Wrocław za 100 tal., Frankfurt za 100 zł. w. p. n., Genua za 100 lir. piem., Hamburg za 100 M. B., Lipsk za 100 tal., Liwurna za 100 lir. tosk., Londyn za 10 ft. szt., Lugdun za 100 fr., Medyolaa za 100 lir. wł., Marsylia za 100 fr., Paryż za 100 fr., Praga za 100 zł. w. a., Tryest za 100 zł. w. a., Wenecya za 100 zł. w. a.

(31 dni po okazaniu.)

Table with 3 columns: Bukareszt za 100 piast. woł., Konstantynopol za 100 piast. tur.

Kurs złota.

Table with 3 columns: Dukaty ces. men., ditto. pełnej wagi, Korona, 20 frankówka, Rosyjski imperyał, Talar związkowy, Srebro, Kurs korony w e. k. kasach 13 zł. 50c.